

4. Bibliographie der Schriften

August Hermann Franckens, S. Theol. Prof. & Past. til S. Ulrich i Halle, og Gymnasii Scholarchæ, Haand=Postill, Eller Korte Prædikener Paa Søndage og ...

Francke, August Hermann

Kopenhagen, 1752

Den Sond. efter Juul.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Beslutnings-Bøn.

Du trofaste og høy-fortiente Støttere,
 dig være lof og tak sagt for din herlig-
 hed, hvilken er vor herlighed, efterdi
 du har stenet os den, at vi ved din naade
 fand erlange og besidde den. O! fromme
 herte, dig love og prise vi for din store og
 brændende Kierlighed til os arme syndere.
 Hvad ere vi, at du har tænkt paa os: O! saa
 lad da livsens strømme flyde ned af himmes-
 len i vore hjerter, overgøs vore sieler med din
 ædle naade-flod, og lad vort inderste overs-
 svømmes med din Kierlighed, ligesom med
 levende vande, paa det vi, hvad vi endnu
 har at leve, ikke maae leve os selv, men at du
 maa leve i os, og du være os alting, vi i
 dig, og du i os, og vor Kierlighed være til
 evig tiid. Der giv os for din herligheds
 skyld, **Herre JESU.**
 Amen!

Den Sønd. efter Tuul.
 Den første Kierlighed til den Herre
 JESUM.

Den Guds frelsning, hvilken er beredt for
 alle folk, oplyse vore hjerter, at vi kunde
 glæde os ved ham, elske ham, og love ham
 evindeligt. Amen!

Elffe

Sffelige i Herren! 3. Ab. 2, 4. fører Herren dette klagemaal over menighedens Engel i Ephesus: Jeg haver dette imod dig, at du haver forladt din første Kierlighed. Hvorpaa hand ogsaa meget eftertryffelig formaner ham i det 5. vers: Kom ihu derfor, hvorfra du er falden, og vend om, og gjør de første gierninger. o. s. f. Naar vi forstaae det, som siges i begyndelsen af bemeldte 2. Cap. af Joh. Aabenbaring, om den første Apostoliske menigheds tilstand, saa tør vi kun med de anførte ord ligne de første capitler i Apost. Gierninger. Thi saa skal vi kunde lære paa de første troendes exempel, hvad den første Kierlighed er, Herren her taler om, naar hand siger, at menighedens Engel i Ephesus har forladt den; saasom de første troende stode i saadan en hiertelig, omreen og brændende Kierlighed til den Herre Jesum, at de ikke alleneste uafsladelig altid mere og mere opmuntrede sig selv iblant hinanden dertil, og saaledes sammenslode derudi, at de havde eet herte og een siel; Ap. G. 4, 32. men de glædde sig og, naar de kun bleve værdigede til at værdes for Christi navns skyld. Cap. 5, 41. Men hvor saare denne første Kierlighed allerede i Apostlenes tider har aftaget hos mange i den første menighed, der var samlet af Jøderne i Jerusalem, derom fandt Epistelen til de Ebræer være et vidnesbyrd, hvor der vel i det 6. cap. v. 10. meldes om deres forrige gierning, og Kierlighedens arbeide, som de havde beviist til hans navn; men ogsaa

I. Deel.

H

langs

langs igiennem Klages over efterladelse fra saadan første Kierlighed. (See i særdeleshed cap. 10, 32, 33, 34.) Og cap. 12, 12. formaner de til at opmun- tre sig igien, og saaledes at faae den første Kierlighed igien, naar det der heder: Opretter de hængen- de hænder, og de forsinægtende knæ, o. s. f. og vor Frelser bekræfter selv Matth. 24, 12. at Kierlighed skal blive kold i mange, hvor hand ikke utydelig taler om de første tider.

Men ligesom det var med den christen-Kirke, at den først har staaet i saadan en reen Kierlighed til den HErre Jesum, men har saa uformet aftadt derfra; ligesaa gaaer det ogsaa med den og den tro- ende i særdeleshed. Thi naar en siel i sandhed er greben af Christo, at den kommer til en sand foran- dring formedelst den Hellig Aands virkning, og den ogsaa nu formedelst troen har sinagt HErrens ven- lighed, saa pleyer den første Kierlighed, saadan en siel fornemmer til sin himmelske Brudgom, at være meget inderlig, igiennemtrængende og brændende, saaledes, at den snart dag og nat intet andet veed af, end af Christo, som har elsket den, og toet den af dens synder med sit blod, er uafsladelig fuld af hans saa herlige naades lof og pris, og ogsaa af Kierlig- hed til ham gierne gjør alting, hvad den er befaleet, og gierne lider alt, hvad den skal lide. Men herefter skeer det meget let, at saadan en siel forlader denne første Kierlighed, og ikke i den brændende iver fort- sætter sin Kristendom, som den begyndte den. Det mishager da HErren, og hand lader det ikke fattes paa hans bestraffelser formedelst ordet, ey heller paa alle slags tugtselser, for at faae saadan en siel opvaft

opvaft igien til sin første kierlighed; thi skede ikke dette, og mennisker skulde gaae altid længere og længere tilbage; saa maatte sligt endelig udfalde til hans evige fordervelse.

Efterdi da nu, Elskelige i H^{er}ren, denne sag bliver gemeenslig saa lidet erkiendt og betænkt, og der i vor dags Evangeliske tekst forestilles os lutter saadanne sieler, som har staaet i den første kierlighed til den nyfødte Christum, nemlig Joseph, Maria, Simeon, Prophetinden Anna, og de øvrige, som har ventet paa forløsningen i Jerusalem: saa ville vi søge at tage den første kierlighed, som disse de troendes første-grøde havde, i nøyere betragtning, for at lære paa deres eksempel, hvad os nytteligt og fornuddent er, til at erlange troens ende, som er sielenes saliggjorelse. Lader os yndmygelig paakalde Gud om hans Hellig Aands medarbejdelse, i H^{er}rens bøn: Vor Fader, du som o. s. f.

Septen.

Luc. Cap. II. v. 33-40.

Og Joseph og hans moder forundrede sig paa de ting, som bleve sagte om ham. Og Simeon velsignede dem, og sagde til hans moder Maria: See, denne er sat mange i Israhel til et fald, og opstandelse, og til et tegn, som imodsiges. (Og et sverd skal gaae igiennem din egen siel,) at mange hjerter skal aabnbares.

bares. Og der var en Prophetinde Anna, Phannels daatter, af Aßers stamme, hun var vel aldrende, som havde levet syv aar med sin mand efter sin jomfrudom. Og hun var en enke ved fire og firesindstive aar, som kom ikke af templen, tjente Gud med fasten og beden nat og dag. Og hun traadde til i den samme stund, og iligemaade prisede HErren, og taledes om ham til alle, som forventede forløsning i Jerusalem. Og der de havde fuldkommet alle ting efter HErrens lov, fore de til Galilæa igien, til deres stad Nazareth. Men det lille barn vorte, og blev stærk i aanden, fuld med vitsdom; og Guds naade var over ham.

Liffelige i HErren, af vores nu oplæste Evangeliste reyses ord skal der i mueligste eenfoldighed og forthed handles

Om den første Kierlighed til den HErre Jesum.

Hvor vi da have at betragte,

I. Hvem samme findes hos.

II. Hvorledes den viser sig.

Gud, som selv er Kierlighed, give, at der maa tales ret herom, men at ogsaa alt maa høres med agtsomhed, bevares i et smukt og got hierte, og troligen øves.

Uf.

Afhandling.

Sad nu det første er angaaende, nemlig hvem den første Kierlighed til den H^{er}re J^{esu}s findes hos, saa have vi kun at se paa vores Evangeliske text, og med flid at merke, hvorledes de mennisker har været beskafne, som derudi meldes om. Vi finde der ingen saadanne folk, som har staaet i et raat, spottefuldt og epicurist væsen, og heller ingen saadanne, som har staaet i et bar udvortes pharisaistisk af et dydefuldt levnet; men lutter saadanne, som i sandhed har befundet sig i troen til den forjættede Messias, forventet ham, og frygtet Gud af hiertet. Thi ihvorvel fordervelsen til den tiid syntes at have overskømmet alle ting, saa man skulde meent, der ingen mere var at finde blant det Jødiske folk, som vandrede i de rette fodspor af de gamles troe og sande Guds-frygt: saa havde dog Gud endog til den tiid sin hellige sæd tilovers iblant dette folk; saasom der og siges Luc. 1, 6. om Zacharias og Elisabeth: De vare baade retfærdige for Gud, og vandrede ustraffelige i alle H^{er}rens bud og Stikkelser. Saadanne vare nu ogsaa Simeon, Prophetinden Anna, og andre, som den gang ventede paa Israels trøst, saavelsom og Joseph, og Maria, H^{er}rens egen moder. Da nu den H^{er}re J^{esu}s var født, saa maatte den første, rene, ret inderlige og omme, gandske hiertelige og brændende Kierlighed til ham, den nu i Fiendet aabenbarede Guds Son og verdens Frelser, visstlig ikke søges hos den raae, epicurist hob, ikke heller

blant de hykkelske Phariseer, men hos denne den levende Guds, om end liden og skjulte, saa dog sande menighed, og det rette aandelige Israel. Derfor har ogsaa den Hellig Aand saa omhyggelig ladet optegne for os, hvad der den gang er gaaet for sig med disse folk, da Christus har skuldet fødes, og da han nu ogsaa var født og fremstillet i templet; paa det vi en allene maatte see paa deres troe til den Herre Jesus, men ogsaa vel legge merke til den første Kierlighed, de har havt til ham, og ogsaa lade vor troe virke i saadan en hiertelig og reen Kierlighed til ham. Næst for ved vores tekst males os den første Kierlighed til den Herre Jesus saaledes for os paa den gamle Simeon, at enhver let kan see og kiende den. Thi i det 27 og 28 vers fortælles der om ham, hvorledes han har taget Barnet Jesus, den gang Maria havde ført det i templet, af hendes og paa sine arme: hvilken beviisning allerede tilkiendegav en sær hiertelig Kierlighed til dette Barn: men han lod det ikke blive derved, men han lukte tillige sin mund op, lovede Gud, og sagde: Herre, nu lader du din tienere fare i fred, ligesom du haver sagt. Thi mine øyne have seet din frelsning; hvilken du beredte for alle folk; et lys, til at oplyse hedningene, og dit folk Israel til en herlighed. v. 29-32. Hvo seer ikke, at denne mands hierte, optændt af den Hellig Aand, ligesom har brændt af Kierlighed til denne Frelser, hvilken han saa længe og saa smertelig havde forventet? Men naar vi gaae videre frem i at betragte den første Kierlighed til den Herre Jesus, som vi faae at see paa Simeon, og søge den-

Denne endnu videre, en allene paa Simeon, men endog paa de øvrige personer, her meldes om i vor tekst, saa skal vi finde denne første kierlighed paa dem allesammen.

Men heraf have vi at lære, at, da der paa nærværende tiid skal tales om den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m, vi heller ikke nu omstunder maae søge den hos de raae verdens børn. Thi ligesom Johannes siger i sin 1 Epistel i cap. 2, 15. Der som nogen elsker verden, er ikke Faderens kierlighed i ham: ligesaa maae vi ogsaa vel sige: Der som nogen elsker verden, er ikke kierligheden til den H^{er}re J^{esu}m i ham. Hiertil maa først være vel troffen, sønderslaget og brudt ved Guds ords hammer, være bragt til sine synders kundskab og fortrydelse, og til en sand frygt for den levende Gud, saafremt det skal findes beqvemt til at smage og see H^{er}rens ventlighed, og derved optændes til den første kierlighed til ham. Man skulde vel mene, man hos mangen een skulde treffe denne første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m, siden de udvortes intet lastværdigt levnet føre, men meget mere elske den udvortes ærbarhed, og ogsaa foregive en kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m, med munden; men naar man beskuer det i grunden, besinder man, at de falskelig indbilde sig selv, at de elske den H^{er}re J^{esu}m, hvoraf de dog intet andet have, end det bare skik, men negte den sande kraft, og hverken have seet eller kiendt denne, at de skulde vide, hvordan en siel var til mode, som den Hellig Aand har virket den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m udi. Saa blive da alleneste de sieler tilbage, som Gud

har kraftig vort ved sit ord, og som ogsaa har givet sig vorelse saa viit rum hos sig, at de af hiertet have omvendt sig til Gud, og ere komne til den sande og levende troe til Jesum Christum; ligesom Joseph, ligesom Maria, ligesom Simeon, ligesom Prophetinden Anna, (ihvorvel uden tvil i adskillig grad) have troet paa den Herre Jesum, og kiendt ham. Hos saadanne maa man ogsaa nu omstunder søge den første Kierlighed til den Herre Jesum. Thi denne Kierlighed er en frugt af troen, men der kand ingen sand troe være, hvor der ingen sand omvendelse er. Er der nu ingen troe, hvor kand da Kierligheden til den Herre Jesum være af den rette art? Vel kand det ssee, at een, som Gud i sandhed har grebet formedelst sin naade, endnu ikke er kommen til nogen troens frimodighed, eller følelse og fornemmelse af den; men saa maa der dog være en sand forlængsel efter den Herre Jesum, og en venten, under alvorlig bøn og suk, paa en klarere forsikring om vor salighed i Christo Jesu. Saa danne sielen ere da i visse maader dem lige, der ventes de paa forløsningen i Jerusalem, hvorom der staaer i vor text. Ja de ere de disciple lige, der reiste til Emaus, Luc. 24, 32. hvis hjerter brændte i dem, og de dog ikke vidste, at det var den Herre Jesus, der vandrede med dem. Saa gaaer det mangen een, der her græder over sine synder, og ingen trost kand komme til; som og mangen een, der klager kun over sin elendighed og fordervelse, og ingen naades fornemmelse kand komme til. Saadanne kand man da ikke udelukke fra den første Kierlighed til den Herre Jesum, om de endstønt selv aller-

mindst

mindst holde sig for saadanne, som elcke den H^{er}re J^{esu}m. De lede efter ham ved graven, som Maria, og vide ikke, at hand, alle bodsærdige sieles tro-
faste Elckere, er dem saa nær.

Betragter jeg ellers vor text, og betænker, hvem der vel paa det sømmeſte har elſket vor H^{er}re J^{esu}m, ſaa var det uden tvil hans moders Mariae sømme herte. O! hvad maa der gaaet for ſig! hvilcke Kierligheds flammer maae der ikke været til dette Barn, ſom hun havde født, og om hvilket der var ſagt hende ſaa ſtore ting! Altsaa ſige vi da heller ikke uden ſøye, at Kierligheden til den H^{er}re J^{esu}m er allerømmest hos ſaadan en ſiel, ſom aandeligviis er bleven Chriſti moder, ſaaledes, og i den mening, ſom Chriſtus taler derom Matth. 12, 49, 50. Men det vil vi denne gang ikke mere tale om, for at være kort, helſt, ſiden det ogſaa ſkal blive klart af det følgende.

Shi vi have nu for det andet ogſaa at betragte: Hvorledes denne Kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m udviſer ſig. Om Joſeph og Maria heder det i texten: De forundrede ſig paa de ting, ſom bleve ſagte om ham. Seer, der udviſer ſig den første Kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m, i denne forundring. Der er vel mange ſlags forundring til, i det den fand ſaa vel komme af vankundighed og af vantroe, ſom af een af Gud virket erkiendſe og en ſand troe. Men hos Joſeph og Maria er det aabenbar, at deres forundring var en frugt af deres troe, og var forbunden med en ſtor glæde over alt det gode, ſom dem

dem var sagt om den HErre Jesu. Du maatte de vel kalde dette Barn ret underligt, saasom Esaias havde viist cap. 9, 6. Enhver maa selv tænke denne sag videre efter, hvilket visselig, om det skeer ret, ikke skal gaae af uden frugt.

Men deraf lære vi, at den første Kierlighed, een af Gud sødt troende siel bær til den HErre Jesum, og saa endnu altid beviser sig i en forundring og glæde over alt det gode, som den fornemmer om den HErre Jesu af lærernes og andre troende sieles mund, saa og ved selv at læse og betragte den Hellige Skrift, og aanderige bøger, som deraf ere tagne. Sandelig, den første Kierlighed er fuld af forundring, og fuld af om glæde-bevægelse over det meget gode, man nu finder i den HErre Jesu, og tilforn ikke saa har kiendt til. Da forundrer sielen sig ogsaa over den naade, som den er vederfaret, og veed ikke nok at takke Gud for, at hand har, ved dens saa store uværdighed, saa høyt forbarmet sig over den, draget den til sig med Kierligheds seler, forandret den ved den Hellig Aand, og forlenet den det visse haab til den evige salighed. Dette kand enhver best lære af egen erfarenhed.

Men betænk og saa dette, hvorledes Joseph og Maria maae have glædet sig ved, at de endnu have fundet saa mange andre mennisker, der have erkiendt dette lille Barn for den sande Messias, troet paa ham, og havt ham saa Kier.

Lærer derudaf, at dette er just den rette art i den første Kierlighed til den HErre Jesum. Naar det er først bleven sandt i en siel, hvad saa mange synge med deres mund: Du skinnende jaspis og rubiin,

blin, indgyd udi mit hiertes striin til dig Kierligheds brynde, der kand det ikke være andet; det er saadan en siel en stor glæde, naar den endnu finder et herte, der brænder af idel Kierlighed, og jo flere den finder af saadanne hierter, jo mere glæder den sig over Guds naade, og bliver just derved selv alt mere og mere optændt i sin første Kierlighed til den H^{Erre} J^{Esu}m. Herom kand ogsaa forfarenhed tale allerbest; verden veed intet deraf, saasom den ikke har smagt Christi Kierligheds kraft, eller dens sødhed i sit herte.

Seer videre, hvordan den H^{Erres} J^{Esu} elskere holde sig tilsammen i vores tekst, og den H^{Erre} J^{Esu}s er den eneste, som de alle ere henbønde til med deres herte; ham taler Simeon, ham taler Prophetinden Anna om. Joseph og Maria, og alle, som ventede paa forløsningen i Jerusalem, hørde med glæde paa den lof og den pris, som blev givet dette Barn. Da ligesom hørde og saae man intet andet, end bar den H^{Erre} J^{Esu}m. Hand var dem alting.

Lærer derudaf, at dette er ogsaa den rette art i den første Kierlighed til den H^{Erre} J^{Esu}m. Da har man sin hertens fornøjelse i gudelige samtaler, da hører man ikke gierne tale om andet, end om den H^{Erre} J^{Esu}, men man tier heller, som Joseph og Maria, og andre gjorde, som vare til stede, og lader gierne andre tale om den H^{Erre} J^{Esu}, som bedre kiende ham, og have mere wiisdom og forfarenhed, end vi; ligesom de alle i teksten hørde paa Simeon og Prophetinden Anna. Det gaaer en siel nær, der staaer i den første Kierlighed til den H^{Erre} J^{Esu}m,

sum, naar den maa holde sig op hos folk, som den ikke ret kand tale med om den HErre JEsu, sin allerneste elskte, og hvilke der ere saa svage, at den ikkun maa tale med dem om andre ting, om den endskönt tager sig vare for unyttig og forfængelig snak.

Guds Kierlighed og forsyn søyede det saa, at Joseph og Maria og de andre troende, som der vare, kom til Simeon og Anna, der vare begge to fulde af Christi kundskab.

Saa holder man sig og gierne i sin første Kierlighed, man bær til den HErre JEsu, til de gamle, som har længere været i Christo, og ere mere kyndige i Guds veye, end vi.

Her fik Maria mere underretning om, hvordan det skulde gaae med dette Barn, og hvad ogsaa hun for sin person havde af ham at vente. Hvor stor en eftertanke maae ikke de Simeons ord sat hende udi: See, denne er sat mange i Jsrael til et fald, og til et standelse, og til et regn, som imodsiges. (Og et sverd skal gaae igiennem din egen siel,) at mange hjerter's tanker skal aabenbares! I synderlighed, naar hun har lignet disse ord med det, som var saa stort og herligt, som hun havde hørt af Engelen og hyrderne, angaaende dette Barn.

Men dette var den rette section, den man endnu altid maa give saadanne sieler, som staae i den første Kierlighed. Saa gjorde HErrrens Apostler Ap. G. 14, 22. De bestyrkede, heder det der, disciplenes sieler, og formanede dem, at de skulde blive i troen, og sagde, at os bør at indgaae i Guds rige ved megen trængsel. Saa under-

der:

der viser Paulus af begyndelsen sin og Christi dyre
efterfølgere Timotheus, at alle de, som ville le-
ve gudeligen i Christo J^{Esu}, skal forfølges.
2 Tim. 3, 12.

Seer ydermere i vores tekst, hvad den første kier-
lighed til den H^{Erre} J^{Esu}m giver for opvækkelse,
og hvordan den beviser sig. Da først nogle havde
forenet sig med hverandre derudi, nemlig Joseph,
Maria og Simeon, som havde Barnet J^{Esu}m
midt iblant sig, saa traadde Prophetinden An-
na, hvilken her saa herlig beskrives os af hendes
store troskab og brændende iver, hun har tient Gud
med, til i den samme stund, og iligemaade
prisede H^{Erren}, eller skiftedes til at tale, og be-
gyndte, hvor Simeon slap, saa de altsaa den ene
om den anden ligesom sang deres Te Deum lau-
damus (O! store Gud, vi love dig.) Hvor maa
det have styrket Joseph og Maria, hvor maa det
have optændt deres kierlighed til den H^{Erre} J^{Esu}m!
Men see, strax komme der endnu flere tilsam-
men, nemlig alle, saasom der tydelig staaer i vor
tekst, som forventede forløsning i Jerusalem.
Betænk det dog! da disse folk fik at høre med de-
res øren, hvad Simeon og Anna talte om dette
Barn, efter som baade Simeon og Anna vel maae
været dem bekiendte, som folk, der vare fulde af troe
og den Hellig Aand; hvor maa da deres hierte og
siel have glædet sig, hvor maa Simeons og Annæ
taler have trøstet deres hjerter, og bragt dem til
troen til dette Barn, og til den første og ømme kier-
lighed til ham!

Men lærer deraf, at det endnu altstille gaaer saa-
ledes

ledes til. Den første Kierlighed til JEsu er en ild, der snart griber om sig, og setter andre hjerter i ligesaadan en himmelsk lue. Her tænder en glød den anden, et lys det andet an. Dette er den liflige og deylige frugt af den første Kierlighed til den HErre JEsu. Her synge da de umyndige og diende børn de gamle deres hosanna meget snart efter. Matth. 21, 15. 16. O! at der vare kun mange, der brændte ret i denne første Kierlighed, hvor skulde da opvækkelsen være stor hos andre!

J tepten heder det ydermere: Der de havde fuldkommet alle ting efter HErrens lov, førte de til Galilæa igien, til deres stad Nazareth. De gjorde og fuldkommede visselig alle ting efter Loven, men den første Kierlighed til den HErre JEsu voldte, at de gjorde det med lyst og glæde, og imens de gjorde det, var deres herte ikke rettet paa deres gierning, men det var fuldt af Kierlighed til den HErre JEsu, derpaa var det rettet. De havde vel ellers ogsaa maatt gaaer hjem igien, men nu gif de hjem, som opvakte og styrkede i deres første Kierlighed til den HErre JEsu. De havde det herlige liggendefæ med sig, over hvilket de saa havde glædet sig i templer tillige med andre troende. Saa var det got, at gaae hjem ad. Nu heed det ikke, som Joh. 1, 47. Rand noget got være af Nazareth? De havde det gode hos sig, og toge det med sig til Nazareth.

Seer, saa gaaer det endnu altid til i den første Kierlighed til JEsu. Der gjør man, hvad man skal gjøre, og er ikke lad dertil, Rom. 12, 11. men gjør det med lyst og glæde. Der gjør man ikke mere
noget

noget væsen af sine beste gierninger. Thi man veed kun eet, at man kiender den H^{er}re J^{esu}m. Man er Guds ord lydig, men man veed, at man allene bliver retfærdig ved Christi naade. Den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m virker saadan en taknemmelighed i hiertet, at man gierne gjorde alting, og tænkte dog, man intet havde gjort. Og naar en siel bliver opvakt, ved prædikenen i kirken, til denne kierlighed, saa gaaer da saadant et menniske hjem med glæde. Saa er det da sandhed, hvad der ellers bliver sunget i en tydsk psalme af andre, mange gange ikke efter sandhed, (med mindre man forstaaer det om en falsk glæde.) So gehen wir mit Freuden nach Haus, saa gaae vi hjem med glæde.

I tepten settes dertil: Det lille barn vorte, og blev stærk i aanden, fuld med wiisdom; og Guds naade var over ham. Hvor maa det have formeret den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m hos Joseph og Maria, da de daglig har kiendt, hvordan det lille Barn tog til, og ved det selsomme uden tvil ere meget kraftig bleve styrkede i troen til ham, og at alt det, som var sagt om ham, ogsaa skulde blive opfyldt.

Men saa gaaer det ogsaa ved den første kierlighed; saafremt man ellers er troe derudi, saa seer og erfarer man alt nu en ønskelig tiltagelse i den erlangte naade. Thi den første kierlighed er ikke øresløs, men den hjælper mennisket til en stedsevarende tiltagelse i alle ting. Og deri bestaaer just forskiellen imellem loven og evangelium, at, som der i loven er hverken hvile eller roe, og saa heller in-

gen

gen tiltagelse at finde, saa bliver kraften til den rette aandelige veyt forlenet ved Evangelium.

Prøvelsen bliver da heller ikke ude. Man læse kun, hvad der følger strax i vores text, hvorledes Joseph og Maria i tre dage har tænkt, at det lille Barn var borte. Da heed det, den gang de havde fundet det igien: Vi ledte efter dig med smerte. Dog derom fand vi ikke tale meer paa denne tiid.

Tilegnelse.

Tre ting har vi af alt det, som paa nærværende tiid er bleven talt om den første Kierlighed til Christum, vel at beholde til application og tilegnelse paa os selv. Det første er, at vi troelig søge efter at erlange denne første Kierlighed til den H. Erre Jesum, i fald vi endnu ikke have den. Det andet, at vi maae ret øve den sammne, saa fremt vi have den, og omhyggelig bevare den, paa det vi ikke skal tabe den igien. Det tredje, i fald vi jo havde forladt den første Kierlighed, at vi dog med al alvorlighed søge den igien, paa det vi en alene maae finde den igien, men ogsaa da være des troere derudi.

Hvad det første er angaaende, var det jo vel at ønske, at der kunde siges med sandhed om alle og enhver, at de i deres egne sieler havde erfaret den første Kierlighed til den H. Erre Jesum, saaledes, som paa nærværende tiid er bleven handlet derom, og, som Petrus taler i sin 1 Ep. 2/3. sinager, at *Herren* er from. Thi siden vi i vor barndom ere alle sammen optagne i den hellige Daabes pagt, saa

skul-

ſkulde vi ogsaa alle være blevne i denne pagt, og fra
 ungdommen op været ſaaledes vendte til Chriſtum
 med vort gandske herte, og ſaaledes forenede med
 ham formedelſt troen, at denne første Kierlighed ikke
 ſkulde være os nogen ubekendt ſag. Men nu er
 det, desværre! klart og aabenbart, at man ikke lette-
 lig finder nogen, der jo nogensinde er faldet ud af
 Daabens naade-pagt, indtil ſaa længe Gud forme-
 delſt ordet vækker ham op igien, og drager ham til
 ſig; og derfor er det, de fleſte fra deres ungdom op
 ere ſulde af verdens Kierlighed, ſaa hertet leer udi
 dem, naar de ſkal ſuldbyrde de verdſlige lyster, men
 til Guds ord og alle gudelige ting have de ingen
 lyſt, men ſnarere en fortrydſe derover; ſaa ere viſ-
 ſelig og de allerfleſte endnu meget langt fra den før-
 ſte Kierlighed. Det er dem et fremmed ſprog, og
 de vide ikke, hvad det er, ſom er talt. Thi hvad
 ſkulde de vide af den første Kierlighed til den
 HErre JEsu, ham de i deres herte ere ſaa ube-
 kendte med? Ach! hører dog, J, denne verdens
 børn! Siger eders egen ſamvittighed eder ikke, at
 J ere verdſlig ſindede, og elſte det, ſom er i verden,
 ſøge det, og gierne have dermed at beſtille; men
 Chriſtendommen er eder kun en plage og byrde, ja
 ſaa aldeles, at J ikke engang gider læſt et capitel i
 Bibelen, men gjøre det med fortrydſe, naar J en-
 delig gjøre det, og ere glade, naar det er til ende?
 Erkiende J ikke ſelv, at der ved alt det, J kalde eders
 Chriſtendom og Guds-tieneste, intet liv og ingen
 kraft er i eder, men at det kun er noget udvortes, ſom
 J gjøre ſaa hen for menniſkenes øyne, men ikke af
 en ſand Kierlighed til den HErre JEsu, hvorfra
 I. Deel. J eders

eders hjerter er jo gandske tomte. Hvad ere I andet for Gud i saadan en tilstand, end et dødt aadse? Thi andet er et menneske ikke for Gud, naar Christus ikke boer formædlest troen i hans hjerter, og hand altsaa er uden Jesu Kierlighed. Denne Jesus maa være vore sielers siel, og vort livs liv, ellers ere vi levendes døde. Naar hand ikke er vort livs kraft, saa er vort liv ikke værd, at det skal kaldes et liv. Jeg siger eder sandhed, I vide ikke, hvad et ret liv er, saa længe I ingen ret smag faae paa Christi Kierlighed. Ach! seer dog, I elendige, (ihvorvel I kiende ikke eders egen elendighed,) hvad giver nu verden eder? Har den ikke bedrøget eder paa det allerverste? Hvad fører synden andet med sig, end sorg? da derimod Christus, endog i den første Kierlighed, sielen faaer til ham, fører glæde med sig. Hvor daarlig handle I nu, at I hænge efter verden, og for dens forføngelige og forgængelige lystes skyld forsterke saa høyt et gode! Det have I nu deraf, at I ere blevne saa døde fra Gud, eller at der intet sandt liv af Gud og hans Aand, er i eder. Men, giver Gud paa nærværende tid dette ord vidnesbyrd i eders samvittighed, at det er sandhed, og at I ikke engang har smagt den første Kierlighed til den H. Erre Jesus, end sige, erfaret noget mere, o! hvad vil I da endnu opholde eder længere i denne verdens vaser med eders hjerter? O! hvilken en daarlighed! Giorer det ikke, flere mennesker, verden sonner ilde. Mueligt I komme endnu engang til at tænke paa, at I ogsaa i denne time ere viste til noget bedre. Havde I nu ikke vildet antage dette, saa vilde da eders dom blive des større.

Det

Det er sandt, at jeg har sagt eder om det gode, hvilket J^{hi}dindtil ikke har villet kiende, men ladet det være for eders sind en gandske fremmed ting, det jeg har talt til eder om den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m. Men efter søger, leder i den Hellige Skrift, seer, om det ikke er sandhed? J^{skal} befinde, at jeg intet har sagt, som jo har sin gode og visse grund i Skriften. Lader det da bevæge eder til at søge dette gode, som endnu hidindtiler eder saa ube-kiendt, paa det J^{ogsaa} maae erfare det, som J^{end}nu ikke have smagt, og erlange noget reellere, bedre og kraftigere i eders christendom og i eders siel, end J^{hidtil} har havt. O! hvad skal J^{da} være vel, naar Jⁱ steden for eders nærværende verdens kierlighed faae den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m at smage!

Men J^{, som har vogtet eder for grove laster, (i det ringeste har villet være anseete derfor,) har hidindtil gaaet i kirke, hørt prædiken, ere komne til den hellige Nadvere, men ved det altsammen ikke have erfaret aandens nye væsen (Rom. 7, 6.) i eders hjer-te og siel, ihvorvel J^{derved} have holdet eder for gode Christne, og ved eders skⁱⁿ-væsen dømt andre, som leve i udvortes laster; vil J^{ikke} engang være bekymrede for noget mere og bedre, end for den blot udvortes anseelse? Hvor længe vil J^{trøste} eder selv forfængeligen, da J^{dog}, naar J^{vil} spørge eders eget hjer-te, let kand være overbeviste om, at J^{endnu} ikke have erfaret den første kierlighed til den H^{er}re J^{esu}m, hvilken der nu er prædiket om? Just derpaa skulde J^{merke}, at det endnu ikke staaer ret til med eder, da J^{endnu} hverken vide eller kiende}

flige ting, som Guds ord dog udtrykkelig taler om, og det der saa aldeles ikke horer til fuldkommenheden, men til den første begyndelse af et christeligt levet. Og besinde I det saaledes, at det endnu fattes eder derpaa, saa skulde det alt være eder bevægende aarsag nok til at bekymre eder om noget kraftigere. Sige I: Hvorledes komme vi dertil? Hører, det trohiertige raad giver jeg eder, at I gaar til den HErre Jesum, vende eder til ham i landom, og bede ham, at hand vil gjøre eder dygtige til at bekomme den første Kierlighed til ham i eders siel, hvilken der nu er prædiker om. Jeg har vel vidnet derom i denne prædiken, men Christus er det, som kand give eder den. I have vel hidtil udvortes sunget: Indgyd udi mit hiertes striin til dig Kierligheds brynde, som før er meldt; men det har I saa sunget med, men ikke ret af hiertet bedet derom; det har endnu ikke været eder alvorlig derom at gjøre, om end ordene have lydet saaledes, at I skulde vildet have hans gandske Kierligheds lue paa een gang udøst i hiertet. Derfor siger jeg eder, beder dog Herren af hiertet, at hand ikkun først vil give eder en liden, men sand gnist af denne Kierlighed. Og o! hvor vilde jeg glæde mig, maatte der kun findes en sand gnist deraf hos alle og enhver! Dog under jeg eder gierne, at I herudi ere ret gierige, og bede den HErre Jesum om, at hand vil øse eder sin hele Kierligheds lue i hiertet. Men beder ikke med munden allene, men med hiertet, og sger det, som kand forhindre eders bønens bønhørelse, saa skal det ikke mangle paa den Herres Jesu side, at vide eder eders bøn. Nu jeg vil formode det beste om eder, og

og vil gjerne fatte forhaabning om eder, at I vil antage, hvad I ere formanede til af mig paa nærværende tiid.

Det andet, som jeg har villet forebringe til en ret application af denne materie, var dette, at vi maae ret øve den første kierlighed til den H^Erre J^Esum, i fald vi have den, og omhyggelig bevare den, paa det vi ikke skal miste den igien. Her taler jeg nu til eder, I som i sandhed ere grebne af Christo, og have i sandhed overgivet ham eders hjerter; eder det derfor heller ikke kand være fremmed for, hvad jeg nu har talt om den første kierlighed til den H^Erre J^Esum. Ach! mine Elskelige, lader os dog give agt paa os selv. Hvilket et ord er ikke det: Jeg haver derte imod dig, at du haver forladt din første kierlighed! O! at det ikke saaledes maatte hede om nogen, som har den første kierlighed, at han havde forladt den! Jeg giver eder et raad, og haaber, at samme aldrig skal komme eder til skade. Stoler aldrig for meget paa eder selv, som det ikke kunde siges om eder, at I havde forladt den første kierlighed. Jeg siger eder, der kand intet skee lettere, end at man uformerket kand forlade den samme. O! dersom der paa denne tiid er gaaet en sand forandring for sig i hjerter, hvor stor en begierlighed er der da til gandske at opofre sig Christo! Hvor ligesom brænder og blusser der alting af den første kierligheds store brynde til den H^Erre J^Esum! Hvor glad og frimodig fornægter man der verden! Hvor modig forglemmer man alt, hvad som er tilbage! Saa gaaer det, hvor den første kierlighed, H^Erren taler om til menighe-

dens Engel i Ephesus, er i sandhed til stede. Er dette end ikke i lige grad hos alle, saa maa dog alligevel, saa meget, som sagen selv angaaer, findes hos enhver, saa fremt det ellers med sandhed skal hede den første Kierlighed. Forsarenhed maa herudi give best vidnesbyrd. Verden forstaaer det ikke; men en siel, der har erfaret en sand omvendelse af Gud, forstaaer det. Siden det nu, som sagt er, fandt saa meget let og usormerkt stee, at man kommer fra den første kraft, saa glore vi ikke ilde deri, om vi kaste en mistanke paa os selv, at vi nuueligt ikke havde været troe i den første Kierlighed. Lad være, vi ikke vare skyldige deri, hvad skade kunde vi da have deraf, om vi alligevel dømte saa slet om os selv? Herren vil jo derfor ikke bortkaste vor siel, om den ikke har beviist al trofskab i den første Kierlighed, som vi nu skal faae at høre. Men fattigdom i aanden maa der altid være hos den første Kierlighed, om man ellers troligen vil bevare den. Naar denne første Kierlighed er af den rette art, saa driver den een til alt got, lader mennisket aldrig være orkesløs, men udi den kommer hand immer til en nærmere og nærmere samfund med den Herre Jesu, og dog er saadan en Christi elskere vis paa, at hand aldrig gjør nok, og at det er altsammen alt for ringe til, at betale ham hans Kierlighed igien, som hand har beviist paa os. Naar mennisket ikke bevarer den salige fattigdom i aanden, men lader sig tykke, hand har nok og fuldt op, saa forlader hand den første Kierlighed, og bevarer den ikke, om hand endskiont intet veed deraf. Men naar een altid bliver for den Herres Jesu ansigt, som et blot og noget barn

barn paa sin moders skid, og som den allerfattigste tiggere, der har intet, uden hvad som bliver kast til ham, finder sig trængende i alting, og endnu altid først ret begynder, at øse og tage af den. HErres JEsu fulde naade for naade, saa er hand allerbest stillet til, at de subtileste gnister af den første kierlighed til den HErre JEsu, kand blive større udi ham, og jo mere og mere blive til lys lue. Saadan een vogter sig da med skid, og det ikke af nogen lovens trædoms tvang, men af kierlighed til den HErre JEsu, for, hvad der kand forstyrre den første kierlighed til ham, og hindre den rene kierlighed.

Da bereder man sig og til fristelsen. Under prædiken bliver mangen een kraftig rørt, og da vil den HErre JEsu virke den første kierlighed udi ham; men naar hand da kommer iblant verdens børn, saa tænker hand snart: Hvad vil folk sige derom, dersom du skulde være blevet anderledes? Du kand dog vel beholde det gode i hjerter, og tør derfor ikke saa just bekiende det med munden. Saadanne blive hyllere. Det maa ingenlunde skee. Er den første kierlighed til den HErre JEsu oprigtig, saa skammer man sig ikke ved ham, men bekiender ham med munden, om man end skulde bespottes og holdes for en nar derfor af hele verden. Ingen bedrage sig selv, siger Paulus (1 Cor. 3, 18.) dersom nogen lader sig trykke iblant eder, at være viis i denne verden, hand vorde en daare, at hand kand vorde viis. Og hvad er det? Hvor der er en sand kierlighed til Christum i sielen, der bekiemmer man sig lidet om at beles, bespottes og ilde omtales, som man derfor maa lide af ver-

den. Man veed vel, at man har meget vigtigere og større ting at fornegte, og at man maa være beredt til at lade større trængsel og fristelse overgaae sig, saafremt man ikke skal forlade, men bevare den første kierlighed.

Nu HErrer give eder alle fornøden trofast, aarvaagenhed, og naadens og bønnens Aand i en overflødig maade, I som have den første kierlighed, eller og bare finde eder kraftig opvakte i eders siele dertil, at I ikke maae forlade den, ja at I maae bevare endog den ringeste begyndelse deraf trolig indtil enden, og intet tabe deraf, men meget mere stedse tage vel til derudi.

Det tredie, som paa denne tiid til application skulde fremføres, var dette, at, om vi endog saa havde forladt den første kierlighed, vi dog med al alvorlighed søge den igien, paa det vi ey allene maae finde den, men da ogsaa være des troere udi den. Ach! det maatte hand skee ikke heller fattes iblant eder paa saadanne, som vel have havt den første kierlighed, men ikke været troe i den samme. Samvittigheden vil sige mangel en, at hand har forladt den første kierlighed, og at dette er sandhed, og hand ikke af ydmyghed allene dommer saa slet om sig selv. Eder taler jeg da ogsaa til, I som ere af det slags folk. Troer kun, at dette er en salig time, da den HErr JEsus raaber til eder igiennem min mund: Kommer ihu, hvorfra Jere faldne, og vender om, og giorer de første gierninger. Naar hand siger dette, giver hand tilkiende, at, om I end have forladt den første kierlighed, hand endog gaaer efter eder, søger

ger eder, og gierne vil have eder igien, og, om Jere
blevne lunkne, fordrer da dette af eder, at I skal sø-
ge saadan en brændende Kierlighed igien, som I
først havde til ham. Ja hand erbyder sig ogsaa
tillige i saadanne ord, at hand vil give eder den
igien, om I kun vil søge den hos ham i den rette or-
den. Thi hvad hand fordrer, det giver hand og
selv Kraft til, saa man kand erlange det. Hører I
det, o Jæsendige! Det giores ikke nodig, at Chris-
tus skal komme endnu eengang; hand er kommen,
at søge det, som er tabt, ey allene det, der første
gang, men endogsaa det, der flere gange er tabt.
Det er ikke fornøden, at hand paa ny skal korsfæ-
stes; hand er korsfæstet, og hans blod er udoft, ikke
allene for eders forrige synder, men ogsaa for
dem, som have korsfæstet ham paa ny. Hand bar
verdens synder, der laae eders utroskab med paa
hans ryg. Lader det giorre eder hiertelig ont, at I
have forladt den første Kierlighed. Dog maae I
ikke blive staaendes stille derved, at I beklage eders
utroskab. Siger ikke: Ja hvem der havde været
tro, Gud har vel i forstningen bevilst mig naade,
men jeg har ikke været tro; nu kand jeg ikke komme
dertil igien! Siger ikke saa, siger jeg. Got er det,
at Jerkiende eders utroskab, got, at I fortryde den:
men bliver ikke liggendes. Hvad hjælper det een,
som er falden, om hand vel beklager sit fald, men
bliver liggende? Maa hand ikke staae op igien, og
gaae sin vej fort, paa det hand kand komme derhen,
hvor hand har vildet? Ligesaar og I, staaer op!
Nof, at I have ihukommer, hvorfra Jere faldne,
og hiertelig fortryde det; nu, nu, nu kalder den

H^{Erre} J^{Esus} ad eder paa ny, fordrer den første Kierlighed igien af eder, og er færdig til at give eder den paa ny. Naar J forstrekkes ved lovens trusfeler, saa J maae sige: Ja jeg græder vel, jeg skriger og væner mig, men af mig selv kand jeg ikke komme dertil igien; saa vider dog, at den H^{Erre} J^{Esus} er fuld af usigelig Kierlighed til menniskene. Angrer og fortryder eders synder af hiet, og tænker, at det heller ikke har behaget eders Frelser, at J ikke have været ham troere. Paalegger hand eder tugtelse, saa taaler den, som velfortient. Men det siger jeg eder: Hand er fuld af forbarmelse, og dersom en siel udsæter taare over sit fald, som Petrus, eller dog i sit herte oprigtig angrer sin vantro, visselig, den skal da ligesaavel faae et naade-blink af den H^{Erre} J^{Esu}, som Petrus, og opreises af ham igien. Men den hiertelige bedrøvelse, som J nu have over eders synder, skal tiene eder til, at, naar J engang ere komne til kraft igien, J da siden omgaaes des mere troe dermed, paa det at eders pund ikke reent skal blive taget fra eder, og givet en anden, der troere kand omgaaes dermed, end J. Velan! vi vende os da til den, der er Kierlighed selv, og bede med hverandre saaledes:

Beslutnings-Bøn.

Trofaste og kiere Frelser, dig være lof og tak sagt for dette sandheds ord, som du har forlenet os. Sæden er udstrøet, giv du nu agt paa den samme, hvorledes den ligger der i deres hietes ager, der have annammet den. Giv din velsignelse dertil, at den

Den maa vel fæste rødder, indtil den frem-
spirer i den første Kierlighed til dig, og bevar
da den første Kierlighed i alle og enhver trø-
ende siel, og giv dem aarvaagenhed og for-
nøden trost, at de da ey forlade denne før-
ste Kierlighed igien. Men skulde dette jo
være steet, eller endnu stee, saa lad ikke af at
tugte hjerterne for denne utrost, indtil de
vende om igien, og gjøre de forrige giernin-
ger, og igien indrømme dig deres gandske
hjerter, at du igien kand udbrede dig i dem og
os alle, efter al din Kierligheds velbehage-
lighed, at du maa være eet med os, og den
Kierlighed, hvormed din Fader har elsket
dig, maa være i os, og du i os.

Amen!

Nyt-Aars Dag.

PRIMITIÆ AMORIS CHRISTI.
ERGA NOS.

Første Groden af Christi Kierlig-
hed til os.

Den, som haver lovet at gjøre alle ting nye,
hand fornye og sin Kierlighed hos os, og
gjøre os til nye creature i Christo. Amen!

For hans hellige ansigt lader os ved dette aars be-
gyndelse forene vore hjerter med hverandre,
og bede saaledes:

Du